

Oude Kerk, 22 oktober 2023

ds. Carla Borgers

gelezen: 1 Kronieken 29, 9-18 en Matteüs 22, 15-22

titel: *wat wij U schenken komt uit uw hand*

inleiding

In het boek Kronieken vinden we een hervertelling van de geschiedenis van koning David. Veel van het materiaal uit de boeken Samuel en Koningen is overgenomen, maar de schrijver heeft ook zijn eigen creativiteit gebruikt.

Kronieken dateert van na de Babylonische ballingschap. Dat was een donkere tijd voor het volk en zijn leiders. Als een volk na donkere tijden omziet naar een meer glorieus verleden, wordt die herinnering vaak veel mooier ingekleurd dan de werkelijkheid was.

Dat is de reden waarom in Kronieken de herinnering aan koning David flink is opgepoetst.

Hij wordt hier beschreven als de ideale godvrezende koning, en als grondlegger van de eredienst zoals die in de tempel vorm kreeg; de tempel die uiteindelijk door zijn zoon Salomo zou worden gebouwd. Zijn minder fraaie kanten heeft de schrijver wat verdoezeld.

Vanochtend lezen we uit het laatste hoofdstuk van 1 Kronieken. De tekst verhaalt over de vrijgevigheid van het volk. Ze gaven goud, zilver, koper, edelstenen. Alles voor de bouw van die tempel. Een tempel die later en tot op de dag van vandaag zo vaak een plek van strijd en vernietiging zou worden.

overdenking

Gemeente, “Alles is van u afkomstig, en wat wij u schenken komt uit uw hand. Alles in de hemel en op aarde behoort U toe.”

Stelt u zich eens voor dat de rijken en superrijken op deze aarde zouden zeggen: ‘God, alles behoort U toe. Wat wij aan U geven komt tenslotte ook van U.’

Wat zou de wereld er dan anders uit zien! Woorden als ‘hebzucht’ en ‘graaicultuur’ zouden dan misschien niet eens bestaan.

Maar zo zit het in onze wereld niet in elkaar. De meeste mensen zijn eerder geneigd om te zeggen: ‘Alles wat ik heb behoort mij toe. Ik werk er tenslotte hard voor. Dus laat een ander van mijn zuurverdiende geld afblijven en mij met rust laten.’ En als ik wat weggeef -en dat wil ik best, want ik ben geen egoïst of een gierigaard- dan wil ik daar wel wat voor terug.

Het is een beetje zoals het gaat met de bloem en de bij: de bloem geeft de bij haar honing; de bij zorgt ervoor dat haar stuifmeel wordt verspreid, zodat de plant zich kan vermeerderen. Voor wat hoort wat, zouden wij zeggen.

Uit de woorden die de schrijver koning David in de mond legt blijkt een sterk besef van afhankelijkheid: Alles wat we hebben, danken we aan U God. Het is het besef dat heerst binnen een agrarische cultuur.

Ook hier in ons land leeft binnen boerengemeenschappen nog sterk dat besef van afhankelijkheid. Je bent als boer afhankelijk van regen en zon op de juiste momenten. Niet voor niets kent de kerk de jaarlijkse dankdag voor gewas en arbeid. ‘Alles wat wij u schenken, komt uit uw hand.’

Dit diepe besef van het afhankelijk zijn van God en van wat hij ons schenkt klinkt ook in het antwoord dat Jezus geeft op de vraag van degenen die hem in de val willen lokken.

‘Geef dan wat van de keizer is aan de keizer, en geef aan God wat God toebehoort.’ Zo staat het in onze bijbel. Toch staat het er in het Grieks net een beetje anders. Daar staat: ‘Geef dan aan Caesar, aan de keizer, **terug** wat van de keizer is en aan God wat van God is’.

Teruggeven staat er. Geef de belastingpenning terug aan de keizer; en dat kleine verschil met ‘geven’ is waarschijnlijk niet zonder belang en betekenis.

Je kunt het met een beetje fantasie voor je zien. Ze leggen Jezus weer eens een strikvraag voor, zodat ze hem misschien kunnen betrappen op een ongeoorloofde uitspraak. Het is uitkijken wat je zegt daar in het Jeruzalem van die dagen.

En Jezus’ optreden en uitspraken zijn niet iedereen welgevallig. En dan dat volk dat hem op handen draagt! Volk van de straat: bedelaars, prostituees, kortom volk van laag allooi in de ogen van de hoger geplaatsten en de tempelelite.

De vraag die Jezus wordt voorgelegd is niet zomaar een academische vraag om een intellectuele boom over op te zetten. De vraag die ze hem voorleggen is politiek geladen. Jezus riskeert met zijn antwoord overlevering aan de Romeinse autoriteiten.

Het lijkt een simpele vraag: Mag je de keizer belasting betalen? Maar het is een uiterst sluwe vraag, gesteld door de leerlingen van de Farizeeën – de Farizeeën zelf blijven buiten schot- én door de Herodianen. Die laatsten zijn eigenlijk collaborateurs,

volgelingen van Herodes, mensen die heulen met de Romeinse bezetter en die bezetting wel prima vinden omdat ze er goed garen bij spinnen.

Als Jezus zou antwoorden: 'betaal geen belasting aan de keizer', dan hadden deze Herodianen een reden gehad om hem aan te klagen en aan te geven als een politieke oproerkraaier en daar zouden de autoriteiten wel raad mee geweten hebben.

Maar als Jezus had geantwoord: 'ja natuurlijk moet je belasting betalen aan de keizer. Je moet hem net zo gehoorzamen als God', dan zou hij in de knoop komen met zijn geloof in de Ene God van Israël.

Want de keizer had zichzelf tot godheid verheven en werd ook als een god vereerd. En als Jezus zou zeggen dat de mensen de keizer moesten gehoorzamen, dan zouden zijn volgelingen er niets meer van hebben begrepen en waarschijnlijk teleurgesteld zijn afgedropen: 'ook hij schurkt zich aan tegen de bestaande machthebbers.' Maar Jezus laat zich niet in de val lokken.

'Laat me die belastingmunt eens zien', zegt hij. En ze brengen hem een denarie, een muntstuk. Dan vraagt Jezus: 'Wiens beeld en opschrift staat daarop?' Die van de keizer, moeten ze dan wel antwoorden. 'Nou' zegt Jezus dan simpelweg: 'geef dan wat van de keizer is *terug* aan de keizer, en geef aan God wat God toebehoort.' Dat laatste is een toevoeging, want wat ze God verschuldigd waren daar hadden de heren niet naar gevraagd.

Gewoon teruggeven, retour afzender. Als die keizer zo'n prijs stelt op munten met zijn eigen beeltenis erop, laat hij die dan maar hebben. Wij Joden doen het wel met munten zonder afbeeldingen. Het woord 'beeld' is hier belangrijk. Immers, de mens is geschapen naar Gods beeld en gelijkenis en mag daarom geen beelden maken en daarvoor buigen. De mens is door God geroepen tot vrijheid, niet om onderhorig te zijn aan mensen of machten.

Geef aan Gód wat van God is. Daar gaat het Jezus om. Met deze uitspraak stoot hij als het ware de keizer van zijn troon. Onze toewijding, ons leven komt toe aan God en zijn koninkrijk. In Romeinen 12 zegt Paulus daarover dat we ons leven moeten inzetten als 'levend, heilig en God welgevallig offer'. Je leven in dienst stellen van God en je medemens. Dat is voor christenen de ware eredienst.

En dat sluit uit dat we aan andere machten dan aan God gehoorzamen.

Leef niet zonder meer overeenkomstig de eisen van deze wereld en van deze tijd, voegt Paulus er nog aan toe. Voeg je niet onkritisch in het gangbare doen en laten van deze wereld. Zoek naar wat de weg en de wil van God is, namelijk 'het goede, het welgevallige en het volkomene'.

We zongen straks zo onbekommerd: 'Neem mijn leven, laat het Heer toegewijd zijn aan uw eer.' Dit gaat om heel veel meer dan op zondag een uurtje naar de kerk gaan en voor het eten een dankgebed uitspreken. Dit gaat over heel ons leven, over alle aspecten ervan.

Jezus heeft dit aan God gewijde leven gepreikt, maar ook zelf geleefd en voorgeleefd. Juist die manier van leven bracht hem in conflict met diegenen die in Jeruzalem de Romeinse keizer vertegenwoordigden.

Een radicale keuze maken om God te dienen –en daarmee onze medemens- verlost ook ons niet van de eisen en problemen van het dagelijkse, maatschappelijke, economische en politieke leven. Het is eerder andersom. Als we radicaal kiezen voor God en zijn koninkrijk, zitten we direct tot onze nek in die wereld.

Die wereld schreeuwt als het ware om christenen die een wérkelijke keuze maken en daarnaar leven.

Bijvoorbeeld de keuze voor álle slachtoffers van wat er nu in het onheilige land gaande is. Dus zowel voor de Joodse als de Palestijnse slachtoffers en tégen het geweld dat aan beide kanten wordt ingezet. Waarbij we goed moeten bedenken dat het massieve geweld dat de Israëlische regering inzet tegen de burgerbevolking in Gaza zonneklaar een oorlogsmisdaad is, zoals ook het geweld van Hamas tegen Joodse burgers een oorlogsmisdaad is. Het één is niet erger dan het andere. Een Joods leven telt voor God net zo zwaar als een Palestijns-Arabisch leven. Als God kan huilen, huilt hij/zij om álle mensen die daar worden afgeslacht en wellicht nog het meest om de kinderen. Hoe schuldig zijn die kinderen aan wat daar gaande is?

De wereld, onze wereld vraagt om christenen die hun hele hebben en houden aan God en daarmee aan hun hun medemensen wijden, die zich met hart en ziel inzetten voor vrede en gerechtigheid voor mens én dier. Want...wat wij God en onze naasten schenken komt uiteindelijk uit Gods hand. Wie met dat diepe besef in het leven staat kán alleen maar een ware zuster of broeder zijn van al Gods schepselen. Wie zó met open hart en handen leeft is 'afbeelding' van Christus zelf en beelddrager van God.
AMEN